

Kaevamistööde läbiviimiseks kaeti pronkssõdur ja selle esine ala hiiglasliku telgiga.

Liis Treimann/Postimees

Tõnismäel algasid kaevamised

Eile varahommikul algasid ettevalmistustööd sõjahaudade tuvastamistoimingute korraldamiseks Tõnismäe haljasalal. Seejärel algavad arheoloogilised väljakaevamised ja identifitseerimistööd, et kindlaks teha võimalike maetute isikud ja nende arv.

Eeltööde käigus paigaldati Tõnismäe haljasala ümber aed. Eesmärgiga tagada säilmete väärikas kohtlemine ning tuvastustööde läbiviimine vastavalt rahvusvahelistele reeglitele püstitati tuvastamistöödeks telk.

Kohtumediitsiini ja kriminaalstika keskuse esindaja Anu Aaspõllu sõnul alustatakse Tõnismäe haljasalal kõigepealt proovikaevamistega, sest hauaplatside tegelik arv ja asukoht pole teada ning toetub vaid oletustele.

Skelettide identifitseerimisega hakkavad tegelema kaks kriminalisti ning neid juhendav kohtuarst, kes on välitöödel kõige pädevam isik. Sedalaadi tööd käivad Aaspõllu sõnul kogu maailmas ühtmoodi.

Kui säilmed on dokumenteeritud, identifitseeritakse ja pakitakse need ühekaupa spetsiaalsetesse kottidesse. Seejärel viiakse säilmed morgi hoiule.

Morgis määratakse täiendavate uuringute käigus kindlaks hukkunud isiku vanus, pikkus ja sugu.

Igalt skeletilt võetakse DNA-proovid, lisaks võetakse proovid skelettide hammastest ja luudest.

Säilmete edasise matmise

aja ning paiga kohta ei ole kaitseministeeriumi pressiesindaja Madis Mikko sõnul esialgu veel ühtegi otsust vastu võetud. Varem on kõneldud sõjas hukkunate ümbermatmisest kaitsevää kalmistule.

Erinevatel andmetel võib Tõnismäe haljasalal paikneda 13-14 Teises maailmasõja lõpus Tallinna nn vabastamise käigus hukkunud sõjaväelase hauda.

Venemaa mured

Venemaal on väljakaevamiste alustamine Tõnismäel tekitanud palju paksu verd.

Venemaa esimene asepeaminister Sergei Ivanov leidis, et vastuseks siinsete võimude tegevusele Tõnismäel peab Venemaa võtma oma kontrolli alla Eestit läbivad kaubaveosed, ehitades selleks valmis sadamad oma Läänemere rannikul.

Venemaa üks tõenäolisemaid presidendikandidaate järgmise aasta valimistel pidas võimalikuks ka "adekvaatsete meetmete" rakendamist Eesti vastu, seda eelkõige majandus-sfääris.

"Sealhulgas peab Venemaa kiirendama moodsate sadamate rajamist oma territooriumile Läänemere ääres, seda nii Ust-Luugas, Primorskis kui ka Võssotskis, ja sellega haarama endale ka meie kaubaveod, andmata võimalust rikastuda transiidi arvel teistel riikidel, teiste seas Eestil," ütles Ivanov, lisades veel, et ta on juba andnud vastavad korraldused transpordiministrile.

Moskva linnapea Juri Lužkov nimetas pronkssõduri

ja haudade teisaldamist irvitamiseks fašismi Eesti pinnalt välja ajanud sõdurite säilmete üle.

Venemaa liberaaldemokraatliku partei juht Vladimir Žirinovski leidis seevastu, et pronkssõduri teisaldamise vastu võib Moskva protesteerida vaid moraalselt.

Skandaalne poliitik arvas, et Vene pool peab suhtuma Eesti võimude tegevusse rahulikult. "Demonteerimiseks on neil õigus – see on võõras maa," tunnistas Žirinovski.

Žirinovski rõhutas veel, et poleks halb esmajärjekorras vaadata seda, mis toimub Venemaa enda territooriumil.

"Me ise demonteerime selliseid mälestusmärke enda juures," teatas ta, tuues näiteks Moskva lähisel Himki linnas Nõukogude kangelaslenduritele pühendatud monumendi äraviimise.

Halvemaks saab alati minna

Peaminister Andrus Ansip ütles valitsuse pressikonverentsil, et Tõnismäe platsi kaevamis- ja identifitseerimis-

tööde järgne saatuse jääb Tallinna linnavolikogu otsustada, sest maa kuulub linnale.

Peaministrile teadaolevalt kuulus maa enne sõda Kaarli kogudusele ja sinna oli kavandatud hoone.

Hilisesmas ajaloos on räägitud näiteks lipuväljaku rajamisest, kuid rahvusraamatukogu ehitamise ajal kaalus toonane linna rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee sinna raamatukogu parkla rajamise võimalust.

Ansipi sõnul nägid nemad tollal oma plaanides ette pronkssõduri teisaldamist Maarjamäele.

"Midagi sellel alal kindlasti ka tehakse," jäi Ansip napolisõnaliseks.

Enam toonitas ta, et riik ei ole kunagi kaalunud monumendi hävitamist, vaid soovib selle paigaldada sinna, kus on surnute koht ja valitseb haurahu, ehk siis surnuaiale.

"Meie siin riigis kindlasti ei luba endale lihtsalt monumentide purustamist, nagu mõnes riigis on seda tehtud," märkis ta.

Monumendiga seonduva taustal Eesti ja Venemaa suhte halvenemist kommenteerides naljatas Ansip, et juba Murphy seadus ütleb, et halvemaks saab minna alati.

Samas tödes ta, et kahe riigi inimeste vahelistel suhetel pole tema nägemuse järgi viga midagi.

Vene turistide arv on jõudsalt kasvanud, kaubandussuhted head, kuid kõrgemal poliitilisel tasemel on Ansipi sõnul probleeme olnud alati ja parnemiseks on ruumi piisavalt.

Ta nentis veel kord, et ei soovi identifitseerimistööde alustamist Tõnismäel politiseerida, sest kaeve- ja tuvastamisprotsess võeti ette säilmete parema haurahu tagamiseks.

"Me ei saa sellega leppida, et Tallinna kesklinnas on paik, kus põhimõtteliselt ei ole võimalik tagada maetutele haurahu," selgitas ta.

Nii peaminister kui kaitseminister Jaak Aaviksoo kinnitasid, et Tõnismäel tööde ettevalmistamise alustamiseks valiti varane kellaaeg seetõttu, et võimalikult vähe häirida linna igapäevaelu ja töөлõõtjate teele mitte ummikuid tekitada. (PM Online)

"Meie siin riigis kindlasti ei luba endale lihtsalt monumentide purustamist, nagu mõnes riigis on seda tehtud."

Andrus Ansip